

EWAKUACJA LUDZI POJĘCIA ZWIĄZANE Z EWAKUACJĄ, ZAGROŻENIA WYMUSZAJĄCE EWAKUACJĘ OSÓB

Wiele zdarzeń i sytuacji stwarza zagrożenie zdrowia i życia człowieka. Pożar, zamach terrorystyczny, wypadek komunikacyjny, uwolnienie do otoczenia toksycznych związków chemicznych, katastrofa budowlana lub działanie sił natury mogą wymusić ewakuację. Umiejętność znalezienia się w takiej nietypowej sytuacji stwarzającej zagrożenie, prawidłowa ocena skali zjawiska i znajomość sposobów przeciwdziałania decyduje w większości przypadków o bezpieczeństwie obywateli. Im szybciej uda się ocenić zagrożenie tym łatwiej jest podjąć prawidłową decyzję o ewakuacji, właściwie wybrać drogę ewakuacji i zwiększyć szanse na przeżycie. Szybkość ewakuacji z budynku lub terenu zagrożonego, znajomość jego układu komunikacyjnego, ilość próbnych ewakuacji, umiejętność odczytania oznakowania dróg ewakuacyjnych, wykorzystanie zarejestrowanych w pamięci informacji, znajomość sygnałów oznajmiających o konieczności ewakuacji pozwalają działać odruchowo, zwiększając tym samym szanse na wyjście cało z opresji. Ważna jest umiejętność opanowania emocji, nie ulegania panice, współdziałania z innymi osobami opuszczającymi budynek lub teren. Aktywna współpraca z ratownikami znacznie przyspiesza ewakuację. Przebywając w miejscu, w którym jeszcze nie byłeś, zamkniętym dużym pomieszczeniu, budynku zorientuj się, jaka jest możliwość ewakuacji, jak rozmieszczone są wyjścia, jak się je otwiera.

EWAKUACJA TO: - zorganizowany sposób opuszczenia pomieszczeń, budynków lub terenów zagrożonych przez pożar lub inne niebezpieczne zdarzenie, które zaistniało lub może zaistnieć, - uporządkowany ruch osób do miejsca bezpiecznego w przypadku pożaru lub innego niebezpieczeństwa. Kiedy przeprowadzamy ewakuację? - gdy uznamy, że dalsze przebywanie w budynku lub na terenie zagraża naszemu życiu i zdrowiu. Ewakuację ludzi z miejsca zagrożonego wymuszają określone sytuacje, które odbierane są przez osoby przebywające w tym miejscu jako stwarzające dla nich bezpośrednie zagrożenie. W trosce o swoje bezpieczeństwo ludzie oddalają się w miejsca gdzie nie będą czuli się zagrożeni. Istotne jest, aby czas ewakuacji był jak najkrótszy, ruch ludzi uporządkowany, bez spiętrzeń i zahamowań stwarzających dodatkowe utrudnienia i zagrożenia. Ewakuacja ludzi odbywa się w trzech etapach: - pierwszy etap związany jest z poruszaniem się ludzi w pomieszczeniach w kierunku drzwi ewakuacyjnych, tzw. przejście, - drugi etap związany jest z poruszaniem się ludzi po drogach ewakuacyjnych do wyjścia ewakuacyjnego końcowego, tzw. dojście, - trzeci etap to wyjście na zewnątrz budynku i rozproszenie się ludzi lub przemieszczenie się do miejsca zbiórki. Zakres ewakuacji bywa różny. Czasem sprowadza się do wyniesienia lub wyprowadzenia kilku osób, innym zaś razem trzeba ewakuować wszystkie osoby znajdujące się w obiekcie oraz kosztowniejszy sprzęt i urządzenia, jak i dokumentację. Są to zadania bardzo złożone, trudne i odpowiedzialne, a przy tym wymagające bezwzględnie ścisłego współdziałania kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą z Państwowej Straży Pożarnej i osób (personelu) w danym obiekcie. W sytuacji, gdy spokój i porządek, do którego przywykli, zostaje nagle zakłócony takimi wydarzeniami, jak np. pożar, rodzi się wśród obywateli psychoza lęku o własne bezpieczeństwo. Psychozę tę potęguje poczucie bezradności i brak oparcia w osobach, które znalazły się w takiej samej sytuacji. W obliczu bezpośredniego niebezpieczeństwa, które występuje w wypadku pożaru, podjęcie jakiegokolwiek akcji ratowniczo-gaśniczej jest zwykle niemożliwe bez jednoczesnego ewakuowania zagrożonych osób. Jednak akcja ratowniczo-gaśnicza musi być podjęta przez personel obiektu jeszcze przed przybyciem straży pożarnej, gdyż każda zwłoka utrudnia bądź uniemożliwia ratowanie zagrożonych osób. Bezpośrednie zagrożenia życia ludzkiego wynika z działania na żywy organizm wysokiej temperatury pożaru (ok. 800 °C). Dodatkowe

niebezpieczeństwo stwarzają dym, gazy spalinowe i tlenek węgla, wydzielający się m. in. przy spalaniu materiałów stanowiących wykończenie lub wyposażenie pomieszczeń. Nieznaczne nawet zadymienie pomieszczeń wyklucza przebywanie w nich osób, a ponadto działa ujemnie na psychikę człowieka i potęguje grozę niebezpieczeństwa. Należy pamiętać, że przebywanie około 15 minut w pomieszczeniu, gdzie stężenie tlenku węgla wynosi 0,2 mg/l powietrza prowadzi do groźnych zatruc (dopuszczalne stężenie wynosi ok. 0,03 mg/l).

Ewakuacja polega na: - przygotowaniu osób do opuszczenia pomieszczeń, informując ich krótko o zaistniałej sytuacji, kierunku i sposobie opuszczania pomieszczeń, - wyprowadzaniu osób, pojedynczo lub w grupach, i udawanie się z nimi do wyznaczonych miejsc ewakuacji, - wynoszeniu osób niezdolnych do samodzielnego chodzenia, stosując nosze, koce itp., - ratowaniu osób przy użyciu worów ratowniczych w sytuacjach szczególnego zagrożenia, a nawet przy użyciu drabin mechanicznych lub przystawnych, po których zagrożone osoby będą wynoszone przez strażaków, - zapewnieniu ewakuowanym osobom opieki i pomocy lekarskiej.

Po zorganizowaniu ewakuacji osób należy przystąpić do ewakuacji sprzętu i urządzeń, a także ważnej dokumentacji.

Zasięg ewakuacji przy zagrożeniu bezpośrednim będzie zależny od sytuacji lokalnej i rozwoju pożaru. Obejmować ona może pomieszczenia kondygnacji położonych powyżej miejsca rozwoju pożaru, ze względu na niebezpieczeństwo wynikające z zadymienia lub palnej konstrukcji budynku. Ponadto może zaistnieć potrzeba ewakuacji ludzi położonych poniżej ogniska pożaru. Powodem tego mogą być: - potrzeba przygotowania dróg natarcia lub zajęcia stanowiska obrony bądź osłony, - przenikanie przez stropy wody użytej do gaszenia pożarów lub nawet zalanie kondygnacji wodą, - palna konstrukcja stropu lub ścian, - niebezpieczeństwo zawalenia, - czynniki zewnętrzne, jak wybite szyb, opadanie części konstrukcji, - niebezpieczeństwo paniki. Należy pamiętać, że elementem destrukcyjnym podczas ewakuacji jest panika. W stresie panicznym zdolność racjonalnych zachowań spada u przeciętnego człowieka o ok. 70%, dlatego kwestią podstawową jest bardzo dobra znajomość dróg i wyjść ewakuacyjnych, a w przypadku obiektów zaliczanych do ZL II i ZL III dobre zorganizowanie personelu oraz szczegółowy podział zadań w przypadku konieczności ewakuacji. W pobliżu obiektu, w którym przebywają ludzie, należy wyznaczyć teren ewakuacyjny tj. miejsce, na które przybywać będą osoby ewakuowane i składowany będzie sprzęt, urządzenia, aparatura itp. z zagrożonego obiektu. Ewakuacja w swoim założeniu jest działaniem zorganizowanym, dlatego też znajomość zasad oraz wyrobienie umiejętności praktycznych jest podstawowym problemem bezpieczeństwa. W sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia, działanie personelu powinno być pozbawione cech improwizacji, przypadkowości i paniki. W sytuacji stresu spowodowanego nagłym, niebezpiecznym zdarzeniem (pożar, wybuch) zostaje znacznie upośledzona zdolność racjonalnego działania, dlatego działania personelu do czasu przybycia jednostek ochrony przeciwpożarowej powinny odbywać się w/g pewnych, ustalonych wcześniej schematów.

Decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor/kierownik/właściciel, a w czasie jego nieobecności - osoba wyznaczona posiadająca odpowiednie predyspozycje do kierowania grupami osób.

Powiadomienie o pożarze powinno mieć charakter stanowczy, lecz niewzbudzający paniki. Należy używać przykładowych określeń: - "Ogłasza się alarm pożarowy - wszystkie osoby przystępują do ewakuacji", - "Kierować się do wyjść ewakuacyjnych"; itp. Po zakończeniu ewakuacji dokonujemy kontroli na poszczególnych kondygnacjach budynku - czy wszyscy opuścili pomieszczenia a następnie udajemy się na miejsce zapasowe ewakuowanych. Tam z kolei razem z innymi sprawdzamy stan osobowy na podstawie ewidencji, samopoczucie ewakuowanych i jeżeli jest to konieczne udzielamy pierwszej pomocy medycznej. O zakończeniu ewakuacji zameldujemy dyrektorowi/kierownikowi i dowódcy jednostek straży pożarnej przybyłych na miejsce akcji.

Ewakuację należy prowadzić w następującej kolejności:

- a) pomieszczenia bezpośrednio zagrożone pożarem,
- b) pomieszczenia sąsiednie i usytuowane powyżej zagrożonych,
- c) pozostałe pomieszczenia. Kolejność ewakuacji uzależniona jest od wielu czynników, takich jak: faza rozwoju pożaru, w której przystępuje się do ewakuacji, ilość posiadanych na miejscu sił i środków, przyjęty zakres ewakuacji. Należy pamiętać, że nie wolno dopuścić do przypadkowego i chaotycznego przebiegu ewakuacji. Rozpoczęcie ewakuacji urządzeń, sprzętu, aparatury i dokumentacji nie może nastąpić przed zakończeniem ewakuacji osób, ponieważ przy wynoszeniu sprzętu i urządzeń może zaistnieć przypadek zablokowania nimi dróg ewakuacji, co ograniczy lub wręcz uniemożliwi dalszą ewakuację. Ewakuacja mienia nie może być przeprowadzona kosztem zaangażowania sił i środków niezbędnych do ewakuacji osób. Pociąga to za sobą również konieczność wyznaczenia dodatkowej osoby odpowiedzialnej za przebieg ewakuacji mienia i odpowiednie jego zabezpieczenie. Osoby, które jako pierwsze udają się do wyjść ewakuacyjnych i zauważyły, że na przejściach znajdują się przedmioty utrudniające poruszanie się, obowiązane są odsunąć je pod ścianę, aby umożliwić niezakłócony przebieg ewakuacji.

Przy poruszaniu się drogami ewakuacyjnymi należy stosować się do następujących zasad:

- 1) osoby znajdujące się na korytarzu poruszają się szybkim krokiem w wyznaczonym kierunku, lecz bez przebiegania i wyprzedzania osób znajdujących się przed nimi,
- 2) nie wolno zatrzymywać się ani poruszać w kierunku przeciwnym wyznaczonemu kierunkowi ewakuacji,
- 3) nie wolno podejmować prób przyśpieszania wychodzenia przez popychanie, wyprzedzanie, wydawanie okrzyków itp.,
- 4) osoby sprawne fizycznie powinny pomagać osobom, które z jakichkolwiek przyczyn mają ograniczoną zdolność poruszania się,

5) w czasie trwania ewakuacji wszystkie osoby obowiązane są do zachowania ciszy i spokoju. Umożliwi to osobom kierującym akcją wydawanie ustnych poleceń dotyczących korygowania kierunków i przebiegu ewakuacji.